

praktijkvraag

Augustus 2010

Staatssteun voor luchthaveninfrastructuur

Vraag:

Als gemeente hebben wij een vraag over steunverlening aan een regionale luchthaven. Kan hierbij sprake zijn van een grensoverschrijdend effect en dus mogelijk verboden staatssteun?

Antwoord:

Ja, staatssteun aan luchthavenondernemingen kan leiden tot een verstoring van de marktkrachten en zorgt in beginsel voor een beperking van de intracommunautaire handel. Regionale luchthavens concurreren steeds meer onderling, waardoor een grensoverschrijdend effect niet uit te sluiten is. De Europese Commissie heeft [luchthavenrichtsnoeren](#) opgesteld waaronder ook het staatssteuntoezicht van toepassing is op kleinere luchthavens. Deze richtsnoeren sluiten niet staatssteun voor luchthavens niet bij voorbaat al uit. Wel moet er in dat geval overgegaan worden tot melding aan de Europese Commissie, en mag op basis van de standstill-bepaling van artikel 108 VWEU pas steun verleend worden als deze door de Commissie is goedgekeurd.

Nadere uitleg

De Europese Commissie heeft in de zaak [Groningen Airport Eelde \(Steunmaatregel NN 43/2009\)](#) van 19 november 2009 geoordeeld dat er sprake is van een toenemende concurrentie tussen (regionale) luchthavens onderling, waardoor luchthavens niet per definitie meer een publieke doel als toegankelijkheid en territoriale ontwikkeling bevorderen, maar steeds meer commerciële doelstellingen naleven (punt 41-42 van de beschikking).

Daarom vallen subsidies voor de bouw en exploitatie van luchthavens onder het toezicht van de staatssteunregels door de Europese Commissie. Steun aan luchthavenondernemingen kan leiden tot een verstoring van de marktkrachten en zorgt mogelijk voor een beperking van de intracommunautaire handel (punt 51 en 54). Regionale luchthavens concurreren steeds meer om lagekostenmaatschappijen aan te trekken. Een grensoverschrijdend effect, zeker in de grensstreek, is daarom niet uit te sluiten. De Europese Commissie heeft [luchthavenrichtsnoeren](#) opgesteld waaronder ook het staatssteuntoezicht van toepassing is op kleinere luchthavens.

Voorkomen van staatssteun

Wanneer de [de-minimisvrijstellingsverordening](#) geen uitkomst kan bieden voor het onrendabele exploitatie gedeelte kan de gemeente overgaan tot melden. In het geval van de Groninger luchthaven Eelde oordeelde de Europese Commissie dat de bouw en exploitatie van de luchthaveninfrastructuur in casu een duidelijk omschreven doel van algemeen belang diende. De Europese Commissie stelde dat, op basis van artikel 2 lid 1 van de communautaire richtsnoeren voor de ontwikkeling van een trans-Europees vervoersnet (de [TEN-beschikking](#)), het een doelstelling van de EU is om regionale luchthavens te ontwikkelen tot een integrerend onderdeel van het trans-Europese vervoersnet. De Commissie stelde dat de luchthaven Eelde in een geïsoleerde regio van de EU ligt, gezien haar verre ligging van Schiphol en Munster en Bremen als belangrijke Europese verbindingpunten in de regio. Steun voor integratie van deze luchthaveninfrastructuur in het Europese vervoersnet draagt daarom bij aan het bereiken van een duidelijk omschreven doel in het belang van de EU.

Een andere voorwaarde is dat de infrastructuur noodzakelijk is en in verhouding staat tot het gestelde doel. Er moet sprake zijn van een onrendabiliteit. Bij de Eelde-zaak was er sprake van een aanzienlijk effect op de financiële situatie van de luchthaven omdat de bestaande landingsbaan inadequaet werd beschouwd. De steun dient dus noodzakelijk te zijn om een obstakel tot de toegang van het Europese vervoersnet te overkomen. De Europese Commissie beschouwde de steun evenredig en noodzakelijk omdat de financieringsmogelijkheden voor de luchthaven, afgezien van de financiering van publieke

aandeelhouders, zeer beperkt was. Omdat Eelde een kleine regionale luchthaven is, kon de Europese Commissie de staatssteun aanvaarden. Als voorwaarden stelde de Europese Commissie verder dat de infrastructuur op de middellange termijn voldoende groeimogelijkheden biedt voor de luchthaven om op eigen benen te staan en genoeg gebruikers aantrekt. Deze infrastructuur dient voor alle potentiële gebruikers onder gelijke en niet discriminerende voorwaarden toegankelijk zijn. Omdat Eelde een kleine regionale luchthaven zal blijven tot 2015 (en D-status heeft op basis van de [luchthavenrichtsnoeren](#), punt 15) en een beperkt aantal passagiers aan zal trekken, zal het effect op het interne handelsverkeer volgens de Europese Commissie beperkt blijven.

Aan de hand van bovengenoemde voorwaarden dient aangetoond te worden dat er sprake is van een onrendabele exploitatie. Daarnaast dient u aan te tonen dat particulier initiatief ten aanzien van de exploitatie en het gebruik van de luchthaven uitblijft.

Meer informatie

[Beschikking inzake staatssteun en luchthavens: Eelde](#)
[Dossier staatssteun en regionale luchthavens](#)